

27. 7. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Reflexe rozhodnutí SDEU ve věci Achmea v dalších řízeních

Patrně celá právnícká veřejnost zaznamenala rozsudek Soudního dvora Evropské unie („SDEU“) z 6. března letošního roku (C-284/16), kterým v řízení o předběžné otázce položené Německým spolkovým soudním dvorem rozhodl o neaplikovatelnosti rozhodčí doložky uvedené ve smlouvě o podpoře a vzájemné ochraně investic uzavřené mezi Československem a Nizozemím („Rozsudek Achmea“).

PETERKA PARTNERS

THE CEE LAW FIRM

Tedy jen pro připomenutí: SDEU uzavřel, že články 267 Smlouvy o fungování Evropské unie („SFEU“) (pravomoc SDEU rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se primárního evropského práva) a 344 (závazek členských států, že spory o výklad nebo provádění primárního evropského práva budou řešit jen způsobem stanoveným primárním evropským právem) „*musí být vykládány v tom smyslu, že brání takovému ustanovení, obsaženému v mezinárodní dohodě uzavřené mezi členskými státy, jako je článek 8 BIT [smlouva o podpoře a vzájemné ochraně investic uzavřená mezi Československem a Nizozemím], podle něhož investor z jednoho z těchto členských států může v případě sporu týkajícího se investic v druhém členském státě zahájit řízení proti poslední uvedenému členskému státu před rozhodčím soudem, jehož pravomoc je tento členský stát povinen uznat.*“

Bezprostředně po vydání Rozsudku Achmea byla publikována řada názorů na další osud rozhodčích doložek obsažených v jednotlivých intraunijních smlouvách o ochraně a vzájemné podpoře investic, resp. na další osud tzv. intraunijních investičních arbitráží. Velmi obecně lze shrnout, že část autorů se přiklání k názoru, že Rozsudek Achmea nemá žádné precedenční účinky ve vztahu k jiným intraunijním arbitrážím (např. z důvodu, že dohody, podle nichž se arbitráže vedou, obsahují ujednání, že rozhodčí tribunál má spor rozhodovat podle dané smlouvy o podpoře a vzájemné ochraně investic a dále podle pravidel a zásad mezinárodního práva[1], tedy vylučují možnost aplikovat právo hostitelského státu a právo evropské). Druhá část autorů zastává pozici, že z intraunijních smluv o podpoře a vzájemné ochraně investic se nyní budou uplatňovat pouze hmotněprávní ustanovení, a to v rozsahu, ve kterém nejsou v rozporu s evropským právem.

Ačkoliv od vydání Rozsudku Achmea neuplynula dlouhá doba, je možné už zaznamenat jeho první reflexe v rozhodování arbitrážních tribunálů a státních soudů. Cílem tohoto článku je podat shrnutí některých řízení a rozhodnutí, ve kterých musely rozhodčí tribunály a státní soudy Rozsudek Achmea zohlednit.

Patrně první ohlas na řízení o předběžné otázce vznesené Spolkovým soudním dvorem ve věci Achmea (tj. nikoliv ještě na rozsudek samotný) lze nalézt v řízení vedeném od listopadu 2014 před

Rozhodčím institutem při Obchodní komoře ve Stockholmu, v němž se lucemburská společnost PL Holdings S.a.r.l. domáhala vůči Polsku odškodnění za vyvlastnění bez poskytnutí kompenzace; vyvlastnění mělo spočívat v blokaci práv investora jako akcionáře banky hlasovat na valné hromadě a v následném vynuceném prodeji balíku jeho akcií. Žaloba byla podána podle dohody o ochraně a vzájemné podpoře investic uzavřené mezi Polskem a Belgicko-lucemburskou ekonomickou unií. V rámci své procesní obrany Polsko v rozhodčím řízení namítalo nedostatek pravomoci rozhodčího tribunálu, když podle Polska jeho vstupem do Evropské unie smlouva o ochraně a vzájemné podpoře investic uzavřená s belgicko-lucemburskou unií zanikla v souladu s čl. 30 a 59 Vídeňské úmluvy o smluvním právu. Dále Polsko namítalo nedostatek pravomoci tribunálu s odkazem na čl. 344 SFEU. K těmto námitkám rozhodčí tribunál konstatoval, že ochrana kapitálu poskytovaná smlouvou o ochraně a vzájemné podpoře investic je širší, než je ochrana poskytovaná evropským právem, a čl. 344 SFEU má podle tribunálu dopad pouze na řízení mezi dvěma státy, a nikoliv na řízení mezi členským státem EU a investorem. Ač si byl rozhodčí tribunál při vydávání nálezu vědom běžícího řízení před SDEU ve věci Achmea,[2] rozhodl dne 28. června 2017 o povinnosti Polska odškodnit investora.

V rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu Švédský odvolací soud s odkazem na Rozsudek Achmea rozhodl 13. června 2018 o odložení výkonu rozhodčího nálezu proti Polsku.

Před Rozhodčím institutem Obchodní komory ve Stockholmu byla od května 2015 řešena žaloba společnosti Novenergia proti Španělsku na základě rozhodčí doložky obsažené v Smlouvě o energetické chartě („ECT“), tj. v mnohostranné smlouvě zajišťující mj. ochranu investic v energetice. Lucemburský investor se v řízení domáhal odškodnění za zmaření investice do osmi španělských solárních elektráren v důsledku opatření státu po umístění investice. Během řízení Španělsko namítalo nedostatek pravomoci rozhodčího tribunálu mj. i s odkazem na tehdy probíhající řízení před SDEU o předběžné otázce ve věci Achmea. Rozhodčí tribunál námitky Španělska oslyšel a 15. února 2018 odsoudil Španělsko k zaplacení náhrady škody. V odůvodnění nálezu v souvislosti s námitkou nedostatku pravomoci tribunál odkázal na opakující se závěry tribunálů v investičních arbitrážích, podle nichž rozhodčí doložky ve smlouvách o podpoře a vzájemné ochraně investic nejsou v rozporu s evropským právem. Dále tribunál odkazoval i na tehdy již známé stanovisko generálního advokáta, podle něž je napadené ustanovení smlouvy o podpoře a vzájemné ochraně investic v souladu s evropským právem.

Španělsko se 15. května 2018 obrátilo na švédský soud s žalobou o zrušení nálezu. Důvodem pro zrušení nálezu má kromě jiného být i nedostatek pravomoci rozhodčího tribunálu rozhodovat intraunijní spory mezi státem a investorem. Švédský soud rozhodl o odložení výkonu napadeného nálezu. V řízení o zrušení rozhodčího nálezu Španělsko švédskému soudu navrhuje, aby se s předběžnou otázkou obrátil na SDEU. Ten má podle Španělska rozhodnout, zda nález vydaný rozhodčím tribunálem podle ECT může narušit evropský veřejný pořádek, za situace, kdy Evropská komise již dříve rozhodla, že změna pravidel týkající se obnovitelných zdrojů energie je v souladu s evropskými pravidly o veřejné podpoře a kdy rozhodčí doložka obsažená v ECT může vést k dalším rozporům při výkladu evropského práva.

Asi největší reflexi rozsudek Achmea zatím zaznamenal ve věci Masdar Solar & Wind Cooperatief U.A. („**Masdar**“) proti Španělsku. Investor zaregistrovaný v Nizozemí se po Španělsku v řízení vedeném na základě ECT před Mezinárodním centrem pro řešení investičních sporů („**ICSID**“) domáhal zaplacení odškodnění. Masdar, který investoval do solárních elektráren, tvrdil, že opatřeními přijatými Španělskem po realizaci investice došlo ke znehodnocení jeho investice. Španělsko ještě v průběhu řízení před ICSID poukázalo na rozsudek Achmea a požadovalo, aby rozhodčí tribunál rozhodl o nedostatku své pravomoci spor rozhodnout. Tribunál však takto formulovanou námitku nedostatku pravomoci odmítl a konstatoval, že Rozsudek Achmea má

precedenční účinky jen ve vztahu ke sporům z dvoustranných smluv o ochraně a vzájemné podpoře investic. Protože ECT takovou smlouvou není a jejím signatářem je samotná Evropská unie, není podle rozhodčího tribunálu Rozsudek Achmea okolností, kterou by měl brát do úvahy při rozhodování o své pravomoci.[3] Nálezem ze dne 9. května 2018 žalobě společnosti Masdar vyhověl.

Španělsko podalo 5. června 2018 generálnímu tajemníkovi ICSID žádost o vydání doplňujícího nálezu.

Otázka arbitrability sporu mezi investorem z členského státu a jiným členským státem Evropské unie bude muset být projednána i ve věci Vattenfall. Případ je opět založen na ECT a je projednáván rozhodčím tribunálem ICSID – švédský vlastník německých jaderných elektráren se na Spolkové republice Německo domáhá kompenzace za nucené uzavření elektráren před ukončením jejich životnosti v důsledku změny německé energetické politiky. V dubnu 2018 Německo s odkazem na Rozsudek Achmea požádalo, aby rozhodčí tribunál rozhodl o své pravomoci. Tribunál o tomto návrhu zatím nerozhodl.

Konečně reflexi rozsudku Achmea lze nalézt i ve změně postoje společnosti Airbus jakožto údajně poškozeného investora. Společnost 18. května 2018 oznámila, že vezme zpět žalobu rozhodčí podanou proti Polsku na základě polsko – nizozemské smlouvy o ochraně a vzájemné podpoře investic za zmařenou smlouvu na dodávku vojenských vrtulníků. Odškodnění se bude domáhat před polskými soudy.

V krátkodobé perspektivě bude tedy velmi zajímavé sledovat, jak o otázce pravomoci rozhodců rozhodovat intraunijní spor mezi státem a investorem rozhodne tribunál ve věci Vattenfall. V souvislosti s návrhem Španělska na vznesení předběžné otázky SDEU v řízení o zrušení rozhodčího nálezu ve věci Masdar je možné, že se dočkáme zajímavého rozhodnutí SDEU otázky přípustnosti intraunijní arbitráže mezi investorem a státem na základě ECT.

Mgr. Dan Loukota,
Senior Associate

Mgr. Jiří Černý,
Partner

[PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s.r.o.](#)

Karlovo náměstí 671/24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 246 085 300
Fax: +420 246 085 370
e-mail: office@peterkapartners.cz

[1] čl. 9 odst. 4 Dohody mezi vládou Helénské republiky a vládou Estonska o podpoře a vzájemné ochraně investic ze dne 17. dubna 1997
[2] Bod 316 rozhodčího nálezu
[3] Bod 679 rozhodčího nálezu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztříštěnosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)